

Контьарьова Т. І.
студентка ІШКОЮУ, 1 курс, 1 гр.,
науковий керівник – кандидат
мистецтвознавства **Уманець О. В.**,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
доцент кафедри культурології

ПРОБЛЕМА ОСМИСЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО «Я» В КОНТЕКСТІ МИНУЛОГО ТА СУЧАСНОСТІ

Проблема національної ідентифікації особистості в культурі України завжди була і залишається актуальною. Усвідомлення самотності та неповторності своєї нації, осягнення людиною «власної причетності до певної нації та її системи цінностей, мови, ...культурної спадщини тощо» [2, с. 56] є засадничим критерієм розвитку, необхідною складовою культуротворення.

Становлення українського «Я» мало тернистий шлях і було суперечливим. Бездержавність та політика денационалізації не могли не сповільнити даний процес. Складність національної ідентифікації пояснюється тим, що Україна, будучи складовою різних держав, не мала можливості вільно творити власну культуру, відстоювати самотність української нації. Так, духовна експансія Польсько-Литовської держави та Речі Посполитої призвела до поступової асиміляції української еліти, яка відіграє вирішальну роль у процесі національної ідентифікації, до знищення решток автономії і державних традицій, втрати статусу української мови тощо. Таким чином, нація втрачала той необхідний «першодвигун», який здатен призвести до осмислення свого самотнього українського «Я».

Разом з тим не можна однозначно стверджувати, що іноземні держави повністю припинили процес національного самовизначення. Вони лише «сприяли» його сповільненню, але свідомі українці не відмовлялися від мрії визнання світом української ідентичності. Так, 2 пол. XVII–XVIII ст. характеризувалася надзвичайним духовним підйомом, оскільки національно-визвольна боротьба під проводом Богдана Хмельницького призвела до усвідомлення необхідності національної самовизначеності та формування незалежної держави. Саме козацтво засвідчило наявність великого духовного потенціалу української нації, який цілком здатен вирішити проблему осмислення українського «Я».

У XIX ст. територія України була поділена між Російською та Австрійською імперіями, що ускладнило процес самоідентифікації – українці Правобережжя та Лівобережжя були відірвані один від одного, попри таку особли-

вість менталітету, як братерство. Імперська політика обох держав мала на меті культурну уніфікацію та всебічно стримувала розвиток національної культури.

XX–XXI ст. характеризувалися кардинальними змінами, що визначають як піднесення, так і спади в процесі національної ідентифікації. Коротка доба відновлення української державності (1917–1920 рр.) заклала міцний фундамент подальшого самовизначення, радянський період знову загальмував, проте завдяки «розстріляному відродженню», шістдесятицтву та дисидентству не припинив цей процес. Епоха розбудови незалежної України і відродження національної культури, активного вирішення проблеми осмислення українського «Я», яке триває й нині, є усвідомленим етапом визнання українцями власної самобутності.

І це не випадково. Адже досить тривалий час українська нація, її культура зазнавала утиску та асимілювалася під впливом національних особливостей держав-загарбників. І навіть у наш час українці не позбулися відчуття залежності від інших країн. Головною проблемою уповільнення національної ідентифікації є виїзд цінних кадрів за кордон. Отже, необхідно зупинитися і згадати своє коріння, свою величну історію і зрозуміти, що українська нація – це самобутній та неповторний народ.

Література

1. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-ву ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.

2. Культура України: тезаурус і персоналії / Л. В. Анучина, О. А. Стасевська, О. В. Уманець та ін. ; за ред. Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець ; наук. ред. В. О. Лозовой. – Х. : Право, 2014. – 256 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ

Тези доповідей учасників
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 квітня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой,
О. А. Стасевська, О. В. Уманець*

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 квіт. 2019 р.) / [редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. А. Стасевська, О. В. Уманець]. – Харків : Право, 2019. – 282 с.

ISBN 978-966-937-660-2

Збірка містить тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу», в яких висвітлені актуальні питання духовного життя сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-660-2

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019